

B O G A N M E L D E L S E R

A Survey of Contemporary Economics, Volume II, ed. Bernhard F. Haley, published for the American Economic Association. Richard D. Irwin, 1952. 474 s.

Første Bind af dette Oversigtsværk kom i 1948 og er udførligt omtalt i Aargang 1950, S. 224. Det havde en saa omfattende Karakter, at man kunde spørge, hvad der var blevet tilbage til andet Bind. Dette behandler heller ikke saa centrale Emner som det første, men vender sig for stor Del mod Fagets ekstensive Margin, ofte Omraader, hvor der foregaar et frugtbart Samarbejde med andre Fag, og hvor der stadig er meget Arbejde at udføre for Økonomer. Delvis som Følge af Emnernes mindre generelle Karakter behandler det foreliggende Bind i højere Grad amerikanske Forhold og er derfor ikke af samme international Interesse som det første. Det er i mindre Grad end det foregaaende en Beretning om nye og revolutionerende Teorier à la Keynes. Til hver Artikel er føjet to undertiden ret kritiske korte »Comments« af andre Fagfolk, hvad der virker oplivende.

Her skal kort angives Indholdet af de enkelte Kapitler, først de mere specielle. P. Gale Johnson skriver i sit Kapitel om »Economics of Agriculture« navnlig om Forholdet mellem Landbruget og den øvrige Samfundsøkonomi. C. Lowel Harris mener ikke i sit Kapitel om »Public Finance«, at den marginale Indkomstskat i Amerika har været høj nok til at øve større Indflydelse paa de fleste Skatteyderes Anstrengelse for at tjene Penge. Paa den anden Side er der intet Arbejde, der er saa udbyttegivende for Velhavere som at lægge Planer for, hvorledes Formueskatterne kan formindskes. Norman S. Buchanan paaviser i sit Kapitel om »International Finance« den store Rolle, Landenes forskellige indrepolitiske Indstilling har spillet ved Forhandlinger om den internationale Laangivning i Efterkrigsaaarene.

Ruth P. Mack' »Economics of Consumption« er det eneste Afsnit i det foreliggende Bind II, der virker noget revolutionært. Hun reagerer stærkt mod Økonomernes overvejende Interesse for Prisen som bestemmende for Forbrugets og Indkøbets Retning og lægger i Tilknytning til Psykologer og Sociologer bl. a. Vægt paa klasse- og milieubestemt Forbrugsvalg, en Række interessante Forhold, som bl. a. Duesenberry har behandlet, og som man her i Landet kan læse en hel Del om i »Det danske Marked«. Statistikken synes dog stadig at tyde paa en væsentlig Forbindelse mellem Pris og Mængde, selv om det ogsaa er af stor Interesse at studere de andre bestemmende Forhold. Med Hensyn til Efterspørgslen efter nogle Varer er det afgørende selve Fornøjelsen ved Indkøbet, med Hensyn til andre Forbruget eller Besiddelsen.

Ogsaa for saa vidt angaar de driftsøkonomiske Problemer er der sket en Forskydning i Forhold til første Bind, idet det afgørende i Andreas G. Papandreou's Kapitel »Some Basic Problems in the Theory of the Firm« ikke er Prispolitik og Omkostningsteori, men forskellige Grupperes Indflydelse paa Virksomhedernes Handlemaade, altsaa sociologiske og administrative Synspunkter. Aktionærernes og Finansgrupperes Indflydelse er faldet, medens Arbejdernes og Regeringens Indflydelse er steget stærkt, og »management has become the focus of forces pulling the enterprice in different directions«. Der er altsaa ikke Tale om en »managerial revolution« i Form af Funktionær- og Expertvælde. Men hvem vil til sidst blive den kapitalistiske Driftsherres Arving — »the manager, the planner or the bureaucrat?«. Saavel Forfatteren som hans to Kommentatorer (Heflebower og Mason) diskuterer de Vanskeligheder for Teorien, som opstaar, naar man forlader de simple Forudsætninger om rationel Gevinstmaksimering.

B O G A N M E L D E L S E R

A Survey of Contemporary Economics, Volume II, ed. Bernhard F. Haley, published for the American Economic Association. Richard D. Irwin, 1952. 474 s.

Første Bind af dette Oversigtsværk kom i 1948 og er udførligt omtalt i Aargang 1950, S. 224. Det havde en saa omfattende Karakter, at man kunde spørge, hvad der var blevet tilbage til andet Bind. Dette behandler heller ikke saa centrale Emner som det første, men vender sig for stor Del mod Fagets ekstensive Margin, ofte Omraader, hvor der foregaar et frugtbart Samarbejde med andre Fag, og hvor der stadig er meget Arbejde at udføre for Økonomer. Delvis som Følge af Emnernes mindre generelle Karakter behandler det foreliggende Bind i højere Grad amerikanske Forhold og er derfor ikke af samme international Interesse som det første. Det er i mindre Grad end det foregaaende en Beretning om nye og revolutionerende Teorier à la Keynes. Til hver Artikel er føjet to undertiden ret kritiske korte »Comments« af andre Fagfolk, hvad der virker oplivende.

Her skal kort angives Indholdet af de enkelte Kapitler, først de mere specielle. P. Gale Johnson skriver i sit Kapitel om »Economics of Agriculture« navnlig om Forholdet mellem Landbruget og den øvrige Samfundsøkonomi. C. Lowel Harris mener ikke i sit Kapitel om »Public Finance«, at den marginale Indkomstskat i Amerika har været høj nok til at øve større Indflydelse paa de fleste Skatteyderes Anstrengelse for at tjene Penge. Paa den anden Side er der intet Arbejde, der er saa udbyttegivende for Velhavere som at lægge Planer for, hvorledes Formueskatterne kan formindskes. Norman S. Buchanan paaviser i sit Kapitel om »International Finance« den store Rolle, Landenes forskellige indrepolitiske Indstilling har spillet ved Forhandlinger om den internationale Laangivning i Efterkrigsaaarene.

Ruth P. Mack' »Economics of Consumption« er det eneste Afsnit i det foreliggende Bind II, der virker noget revolutionært. Hun reagerer stærkt mod Økonomernes overvejende Interesse for Prisen som bestemmende for Forbrugets og Indkøbets Retning og lægger i Tilknytning til Psykologer og Sociologer bl. a. Vægt paa klasse- og milieubestemt Forbrugsvalg, en Række interessante Forhold, som bl. a. Duesenberry har behandlet, og som man her i Landet kan læse en hel Del om i »Det danske Marked«. Statistikken synes dog stadig at tyde paa en væsentlig Forbindelse mellem Pris og Mængde, selv om det ogsaa er af stor Interesse at studere de andre bestemmende Forhold. Med Hensyn til Efterspørgslen efter nogle Varer er det afgørende selve Fornøjelsen ved Indkøbet, med Hensyn til andre Forbruget eller Besiddelsen.

Ogsaa for saa vidt angaar de driftsøkonomiske Problemer er der sket en Forskydning i Forhold til første Bind, idet det afgørende i Andreas G. Papandreou's Kapitel »Some Basic Problems in the Theory of the Firm« ikke er Prispolitik og Omkostningsteori, men forskellige Grupperes Indflydelse paa Virksomhedernes Handlemaade, altsaa sociologiske og administrative Synspunkter. Aktionærernes og Finansgrupperes Indflydelse er faldet, medens Arbejdernes og Regeringens Indflydelse er steget stærkt, og »management has become the focus of forces pulling the enterprice in different directions«. Der er altsaa ikke Tale om en »managerial revolution« i Form af Funktionær- og Expertvælde. Men hvem vil til sidst blive den kapitalistiske Driftsherres Arving — »the manager, the planner or the bureaucrat?«. Saavel Forfatteren som hans to Kommentatorer (Heflebower og Mason) diskuterer de Vanskeligheder for Teorien, som opstaar, naar man forlader de simple Forudsætninger om rationel Gevinstmaksimering.

og disse Forudsætningers fortsatte Brugbarhed som første Tilnærmelse.

Et Par Kapitler behandler Spørgsmaal om den økonomiske Udvikling: Joseph J. Spengler: »Population Theory« og Moses Abramowitz: »Economics of Growth«. Befolkningens, Produktionens og Kapitalens Vækst er naturligvis nært forbundne. Spengler er bl. a. inde paa Virkninger af den stærke Reduktion af Dødeligheden i de underudviklede Lande og Problemerne i Samfund med stærk Vækst i Antallet af gamle. Abramowitz tvivler paa, at Teorien om økonomisk Vækst i en overskuelig Fremtid kan naa stort videre end til at blive let rationaliseret økonomisk Historie. Han mener »that the vigour of economic enterprise on leadership under capitalism depends on the degree to which pecuniary values and pecuniary institutions have come to dominate the culture of a country«. Paa den anden Side nævner han vigtige Tilfælde, hvor Fremskridtet beror paa offentlige Indgreb, Tilfælde hvor »benefits yielded by investment are difficult to appropriate and sell privately (e.g. flood control, education), those in which universal or nearly universal use is required if benefits is to be obtained (e.g. many public health facilities and controls), and those in which initial cost is heavy and returns long deferred and uncertain (e.g. railroads, harbor and power developments)«. I Tilknytning til de to her omtalte Kapitler kunde man i et fremtidigt Bind tænke sig Behandling af det højaktuelle Fremtidsproblem om Verdens Kraftforsyning, selv om det maaske foreløbig kun vilde blive Referat af Oplysninger fra Teknikkerne, og endvidere en Behandling — uden Øst- eller Vest-Ideologi og -Propaganda — af den sidste Menneskealders økonomiske Hovedproblem, d. v. s. Krigs- og Rustningsomkostninger (incl. Værnepligt) samt Jerntæpper m. m.

Til sidst skal omtales de tre Kapitler af mere teoretisk Karakter: Bogens Kapitel 1 af Kenneth E. Boulding om »Welfare Economics« vil de fleste vist finde er Bogens mest velskrevne, og ikke mindre interes-

sante er de korte Kommentarer, som Reder og navnlig Samuelson knytter hertil, og hvori bl. a. siges, at ingen længere nærer det Haab, som man oprindeligt havde knyttet til den »nye Velfærdsteori«: »That welfare economics can be solidly based on objective economic criteria, independently of ethical notions about interpersonal distributions of income«. Boulding kommer til det Resultat, at »economic policy has to be based on interpersonal comparisons, as compensation is hardly ever administratively practicable«. Spørgsmaalet om Vanskeligheden ved i Praksis at benytte Indifferenceflader og om »ordinal« og »cardinal« Velfærd skal jeg ikke her komme nærmere ind paa, da jeg allerede har omtalt disse Bidrag i min Artikel i dette Tidsskrift 1954 S 42 ff. (samt i en mere udførlig Anmeldelse af Survey II i Quarterly Journal for Maj 1954).

I en vis Tilknytning til Velfærdsproblemerne behandler Paul A. Baran's »National Economic Planning« Problemerne i udviklede og uudviklede kapitalistiske og i socialistiske Lande hver for sig. I de supplerende Kommentarer finder J. K. Galbraith og Adolph Lowe, at Forf. er for pessimistisk, naar han tror, at Problemerne i de udviklede, kapitalistiske Lande kun kan løses ved Fascisme, domineret af den store Kapital, eller af »laborisme«. Galbraith trøster sig med, at »things which cannot be done in principle are being done, albeit imperfectly, in practice«.

Endelig diskuterer Richard Ruggles i sit Kapitel »Methodological Developments« nogle almindelige Metodespørgsmaal med særlig Henblik paa Nationaløkonomien. Da Værdidomme ikke hører hjemme i den videnskabelige Analyse, burde Ruggles i Stedet for »evaluation of conclusions« som det sidste Led i Arbejdet med et Problem hellere have anbefalet at begynde med Blotlæggelse af egne Motiver og alt, hvad der kan vække Mistanke om mulig »bias« hos Forskeren selv. Verificering af den enkelte teoretiske Sætning kan ikke altid ske direkte. Man kan undertiden ikke naa læn-

gere end til, at Konklusionerne ikke afkræftes af foreliggende Kendsgerninger.

Medens 1. Bind af Survey virker som noget af en Fanfare, en Beretning om alt, hvad man havde naaet i Mellemkrigstiden og navnlig i USA stod midt i under Nationaløkonomernes Højkonjunktur i de første Efterkrigsaar, er 2. Bind mere beskedent og samtidig mere begrænset til amerikanske Forudsætninger og Forfattere. Det sidste giver sig Udslag i, at man i nogle Kapitler kun finder citeret engelsk-sprogede Værker og sikkert ganske overvejende amerikanske. Alligevel er ogsaa Vol. II af Værdi for Europa, ikke mindst fordi det opmuntrer Økonomerne til at vende deres Arbejdskraft mod videre Omraader, ofte Omraader, hvor der er Samarbejde med andre Fag.

F. Zeuthen.

Paul A. Samuelson: Economics. An Introductory Analysis. Mc. Graw-Hill. New York. Toronto. London. 1955. New third ed. 753 s. sh 40/6.

Anden udgave af denne bog blev omtalt her i tidsskriftet i 1952, side 92. Der kan alligevel være grund til igen at gøre opmærksom på denne lærebog, der antagelig er nutidens mest udbredte begynderbog i økonomi. Den er oversat til mindst 6 sprog og anvendes ved 300 højskoler og universiteter. En sammenligning af 2. og 3. udgave viser tydeligt, at forfatteren har gennemarbejdet stoffet. Ikke blot således, at fakta i de beskrivende afsnit er a jour ført til 1955, men også ved udbygning og ændring af det teoretiske afsnit. De sidste ændringer giver det indtryk, at denne lærebog præsenterer det helt moderne oplæg af nationaløkonomien. Naturligvis er denne oplægning præget af forfatteren, hvis pen er lige så frisk og frejdig, som man venter, når man har været ude for denne charmerende forelæser.

I forordet fortælles det, at første udgave af bogen særlig understregede depressionen, og at anden udgave lagde vægt på inflationsproblemet, medens forfatteren ved

gennemgang af tredje udgave har været i stand til at fremhæve »effektiv vækst og sikkerhed«. Dette er også baggrunden for, at forfatteren flere steder i bogen kan vende tilbage til »a grand neoclassical synthesis«. Det er en sammenbygning af den værdifulde kerne i den moderne macro-økonomiske teori om indkomstdannelsen med de micro-økonomiske klassiske principper. Ved hjælp af en hensigtsmæssig penge- og finanspolitik vil man kunne skabe sådanne indkomstvilkår, at man får fuld beskæftigelse. Det bliver så påny af interesse at analysere prisdannelsen og fordelingen efter de klassiske linier. I sammenhæng hermed er prisdannelsesafsnittet i denne udgave blevet udbygget med Marshalls tidsstadier, og der er tilføjet et afsnit, hvor vareprisdannelsen og faktorprisdannelsen ses i sammenhæng.

Den omredaktion af afsnittene om landbrugets problemer og prisdannelsen for landbrugsvarer, der har fundet sted, er også præget af syntesen. Stabile forhold for byerhvervene vil forøge efterspørgselen efter landbrugsprodukter, og fattigdomsproblemet i landbruget vil i alle tilfælde kunne løses ved vandring til byerne, hvor der er beskæftigelse at få.

Tredie udgave indeholder to helt nye kapitler: Et om krigsøkonomi og et om økonomisk vækst og udvikling. Kapitlet om krigsøkonomien forklarer, hvorfor krigstidens byrder ikke kan lægges over på fremtiden, og diskuterer statsmagtens direkte indgreb i de økonomiske forhold. Kapitlet om økonomisk vækst handler om de underudviklede lande. Selv om forfatteren ikke går uden om de vanskelige problemer, der knytter sig til befolkningsudviklingen i disse lande, fastholder han også på dette område sin optimisme. Gennem et tænkt eksempel udformes programmet for udviklingen af et tilbagestående land: En national plan, skattereformer for at bremse inflationen og finansiere udbygningen af veje, jernbaner, skoler og hospitaler, organisation af et kreditvæsen til finansiering af private planer, optagelse af udenlandske lån, sikring af tilvandring